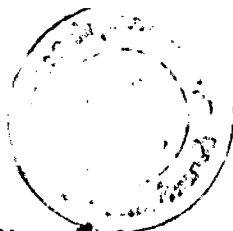

ผลงานงานการเขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของการฝึกหัดครูชนบท

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูชนบทโดยตรงยังมีน้อยมาก จึงได้ศึกษาถึงงานของผู้อื่นที่ทำการฝึกหัดครู การฝึกหัดครูชนบทและการฝึกสอน เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่เขาได้พบและปฏิบัติไปแล้ว และนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการฝึกหัดครูชนบทของประเทศไทยให้ดีขึ้น งานงานการเขียนและวิจัยที่มีส่วนสำคัญในท่านต่าง ๆ ต่อการวิจัยครั้งนี้ ได้รวบรวมมาเสนอเพื่อเป็นแนวทางศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในโครงการฝึกหัดครูชนบทตลอดจนการฝึกสอน

Batten " ได้กล่าวถึงการศึกษาสำหรับชุมชนไว้ว่า แต่เดิมนั้นมีความมุ่งหมายที่จะเตรียมเยาวชนแห่งชุมชนนั้นในวิถีชีวิตตามแบบฉบับที่บรรพบุรุษได้ดำเนินมาก่อน มุ่งที่จะรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี แต่การศึกษาสำหรับชุมชนแบบนี้ นับวันจะไม่เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะประชาชนในแต่ละชุมชนก็เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง ไม่แต่เท่านั้นยังได้ยอมรับซึ่งความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นอีกด้วย เป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทางสังคม ความเป็นอยู่ที่ได้รับอิทธิพลจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เมื่อประชาชนได้รับเอาความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เข้ามารู้วิถีชีวิตที่พบว่า การในการศึกษาแก่ชุมชนตามแบบเดิมกันไม่เป็นประโยชน์แก่คนเสียแล้ว

ปัจจุบันรัฐบาลต่างก็พยายามเร่งรัดการพัฒนาประเทศชาติ นี้ก็หมายความว่า ประชาชนจะต้องพยายามปรับตัวเองให้เข้าไต่กับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในการ

" T.R. Batten, School and Community in Tropics, Amen

ปรับตัว เช่นนั้นก็ย่อมจะต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ ที่ตนเองก็ไม่ค่อยจะเข้าใจอย่างชัดเจนนัก ประชาชนใญ่รู้สึกในความคองการใหม่ ๆ และจะต้องเรียนรูถึงวิธีและทักษะใหม่ที่จะให้ไ้ได้มา ซึ่งความคองการนั้น ๆ การศึกษาสำหรับชุมชนแบบเดิมจึงไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ

โดยเหตุนี้ความมุ่งหมายของการศึกษาสำหรับชุมชนก็เปลี่ยนไปเป็นการพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งความรู้สึกในหมู่พวก (sense of belonging) ซึ่งเป็นรากฐานของชีวิตในชุมชนที่ดี การศึกษาจะไม่มุ่งแต่เพียงรักษาสถาบันธรรมเนียมประเพณี แต่ความมุ่งหมายเบื้องต้นก็คือช่วยประชาชนในอันที่จะได้รับความสุขความพอใจจากการปรับตัวเองให้เข้ากับความเป็นไปเปลี่ยนแปลง ให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ ๆ ทั้งนี้สิ่งที่จำเป็นเบื้องต้นก็คือการศึกษาที่จะช่วยประชาชนพลเมืองให้ช่วยกันพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานทางศิลปกรรมจรรยา ความประพฤติ ให้มีความรู้สึกในหมู่พวก กล่าวคือให้ไ้มีการสร้างพัฒนาการชุมชนของตนเอง

ปัญหาของการพัฒนาชนบทที่แต่ละรัฐบาลเคยประสบ ก็คือบุคคลากร ซึ่งเรียกว่า นักพัฒนากร เป็นการยากลำบากที่จะหาพัฒนากรให้เพียงพอแก่งานพัฒนาให้ทั่วทุกท้องถิ่น เนื่องจากการพัฒนาที่กระชั้น ช่วย และให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาของตนเองและของท้องถิ่นของตน พัฒนาการเหล่านี้ไม่มีเวลาไปให้ความช่วยเหลือได้ทุกชุมชน รัฐบาลหยิ่งถึงความยุ่งยากอันนี้ และคิดว่าจะแก้ไขไ้โดยขอความช่วยเหลือจากครูและโรงเรียน เนื่องจากแต่ละชุมชนมีโรงเรียนของตนเองอยู่แล้ว และนับวันก็จะมีโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น แมแต่ในเขตที่ห่างไกลความเจริญบทบาทของโรงเรียนก็คือให้บริการหรือรับใช้ท้องถิ่นของตน มีครูที่ไ้รับการจ้างมาให้สั่งสอนอบรม แต่เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมจากเจ้าหน้าที่ภายนอก คือจากส่วนตัวเมือง จังหวัด หรือจากกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นรัฐจึงต้องหันมาขอใ้ครูทำหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนในชนบทด้วย โดยเหตุนี้ครูอาจจะให้ความช่วยเหลือแก่พัฒนากรชุมชนไ้เป็นอย่างดี และอาจจะถึงกับเป็น Key - community development workes ไปเสียด้วย โดยเหตุนี้ครูจึงมีบทบาทเป็น ๒

“ Ibid, p. 12

“ Ibid, p. 21

อย่าง คือสอนนักเรียนของตนเองในโรงเรียน สอนวิชาต่าง ๆ ที่มีในหลักสูตรทั่วไป และขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ สอน แนะนำ ทำตัวอย่างให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงที่กำลัง เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การแก้ไขเกี่ยวกับ ทัศนคติและปลูกฝังอุปนิสัยต่าง ๆ เช่นทางสุขภาพอนามัย เป็นต้น การปรับปรุงบ้านช่องให้ถูก สุจริตขณะ ตลอดจนการแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

สำหรับในประเทศไทยนั้นได้เริ่มมี โครงการพัฒนาท้องถิ่นมาแต่ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕^๖ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างชาติทั้งด้านจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ เจ้าหน้าที่ที่ออกไปดำเนินการในระยะแรกคือปลัดตำบล ไม่ได้รับความร่วมมือจากรายกรเพราะดำเนินงานไปในทาง บังคับ โครงการนี้จึงระงับไป เพื่อให้รายกรได้ร่วมมือกับบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านเพื่อ พัฒนาท้องถิ่น ก็ได้มีแผนงานบูรณสมทบขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

อนึ่งในปัจจุบันก็มีหน่วยราชการหลายแห่งที่ได้ดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่นหน่วยเคลื่อนที่ของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข หน่วยทดลองเคลื่อนที่ของกระทรวง พัฒนาการ หน่วยส่งเสริมอาชีพของกรมประชาสงเคราะห์ หน่วยฝึกหัดครูชนบทของกรมการ ฝึกหัดครู ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลไทยโดยความร่วมมือจากองค์การสหประชาชาติ และสำนักงาน ชำนาญพิเศษ ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาท้องถิ่นขึ้น เช่นโครงการปรับปรุงนิคมบางปะกง และ โครงการมูลศึกษาที่จังหวัดอุบลราชธานี

จากข้อเท็จจริงต่าง ๆ ปรากฏว่าอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นมิใช่เกิดจากการขาด ทรัพยากรในการดำเนินงาน แต่เกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ตื่นตัวไม่ใคร่สนใจถึงความรับผิดชอบที่ตนมีต่อชุมชนส่วนรวม จึงทำให้ในบริการต่าง ๆ ตลอดจนทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วไม่ ได้นำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ เพื่อออกไปปฏิบัติงานร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อย่าง ใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน และช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกตื่นตัวและ

^๖ กองนิคมสร้างตนเอง กรมประชาสงเคราะห์, การพัฒนาท้องถิ่น, ๒๕๕๕,

สำนึกถึงความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่จะต้องกระทำเพื่อตนเองและชุมชนด้วย

การฝึกหัดครูชนบทในประเทศไทย *

ประเทศไทยได้ตระหนักว่า การให้การศึกษาแก่เด็กในค่านวิชาการศึกษาแต่อย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่อย่างแท้จริงของเด็กที่บ้านและชุมชนที่เขาอาศัยอยู่ ย่อมไม่ก่อให้เกิดพัฒนาการแก่เด็กในการดำรงชีวิตในชุมชนนั้น ๆ ในโอกาสเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนควรจะได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น เมื่อชุมชนได้ทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน โรงเรียนจึงควรจะทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนบ้าง โรงเรียนควรจะหาทางและวิธีการที่จะให้การศึกษาแก่ชุมชน เพื่อชุมชนจะได้นำไปใช้ในชีวิตรจริง ๆ เช่นการปรับปรุงการเกษตร การส่งเสริมอนามัยส่วนตัวและชุมชน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้เป็นประโยชน์มากที่สุดในการศึกษาและการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้น ทั้งนี้โดยอาศัยเด็กนักเรียนนั่นเองเป็นสื่อที่จะชักจูงโรงเรียนไปหาชุมชน และชักจูงชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน

โครงการฝึกหัดครูชนบทได้เริ่มทำ ณ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๘๕ โดยจัดส่งนักเรียนฝึกหัดครูออกไปฝึกสอนในโรงเรียนตามชนบท หลังจากได้ปฏิบัติมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี ปรากฏว่าโครงการฝึกหัดครูชนบทได้อำนวยประโยชน์แก่การศึกษาและการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อคิดถึงการลงทุนและแรงที่ต้องไปแล้ว หลักการและวิธีการศึกษาแผนใหม่ได้เผยแพร่เข้าไปสู่ชนบทมากขึ้น ครูโรงเรียนชนบทได้รับแนวความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ ในการศึกษา โดยการอบรมและการสังสรรค์กับอาจารย์วิทยาลัยครู และจาก การปฏิบัติงานร่วมกับนักเรียนฝึกสอนและอาจารย์ผู้เฝ้าจากสถาบันฝึกหัดครู ท่อมาสถาบันครูแห่งอื่น ๆ จึงนำเอาโครงการฝึกหัดครูชนบทนี้ไปดำเนินการ

โดยทั่ว ๆ ไปแล้วโครงการฝึกหัดครูชนบทมีจุดมุ่งหมายใหญ่อยู่ ๒ ประการ คือ

- ๑. เตรียมครู เพื่อไปปรับปรุงการเรียนการสอน และโรงเรียน และช่วยทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งบริการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

* หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, คู่มือปฏิบัติสำหรับครูในโครงการฝึกหัดครูชนบท . ๒๕๐๕, หน้า ๑ - ๒๗ .

๒. เตรียมครู เพื่อเป็นผู้นำคนหนึ่ง ของชุมชน ในการที่จะมีส่วนร่วมปรับปรุงและ ส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนนั้น ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

การศึกษาของเด็กในโรงเรียนมีไข่มุกมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความรู้และความเจริญงอกงามในค่านิยมที่ดีอย่างเท่าเทียมกันนั้น ยังควรเน้นถึงความเจริญงอกงามของร่างกาย อารมณ์ และสังคมของเด็กอีกด้วย การศึกษาคลุมถึงชีวิตความเป็นอยู่ทั้งหมด ไม่มีสิ่งใดเลย ในชีวิตที่การศึกษาจะไม่คลุมถึง ทั้งนี้โรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะให้การศึกษารวมถึงของถึงชีวิตความเป็นอยู่อันแท้จริงในชุมชนแก่เด็ก เพื่อเขาจะได้ดำเนินชีวิตของเขาได้อย่างดี เด็กควรจะได้รับการศึกษาเกี่ยวกับอารยธรรมอันสูงส่งของเขาที่อยู่ เด็กควรจะได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของร่างกาย การรักษาและตกแต่งในบานและบริเวณย่านสะอาดสวยงาม ให้รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โรงเรียนจึงควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชนด้วย เพราะแทบจะกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการแห่งเดียวเท่านั้นในชุมชน นอกจากนี้ครูในโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้มีความรู้ และมีประสบการณ์มากอยู่หนึ่งของชุมชน ควรจะมีส่วนร่วมกับชาวบ้านในดอร์ที่จะทำให้ชุมชนนั้นเป็นแหล่งที่นำอยู่น่าอาศัย สมาชิกทุกคนของชุมชนมีการกินคืออยู่ที่ ด้วยเหตุนี้โครงการฝึกหัดครูชุมชนหญิง ปีคหคการ ๒ หลักการใหญ่ ๆ ควบกันคือ

- ๑. หลักการโรงเรียนชุมชน
- ๒. หลักการพัฒนาการทองถิ่น

หลักการโรงเรียนชุมชน คือโรงเรียนจัดหลักสูตรการศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ คือ สติปัญญา อารมณ์ ร่างกายและสังคม และที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอันแท้จริงของเด็ก นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เด็กและผู้ใหญ่เป็นสมาชิกที่มาเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน โดยการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โรงเรียนชุมชนควรมีลักษณะดังนี้

- ๑. จัดหลักสูตรและการสอนให้เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
- ๒. เป็นแหล่งการศึกษาสำหรับประชาชน
- ๓. ใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- ๔. โรงเรียนร่วมมือกับประชาชน ในการพัฒนาชุมชน

- ๕. โรงเรียนร่วมมือกับประชาชนในการจัดทำกิจกรรมชุมชน
- ๖. เป็นศูนย์บริการของชุมชนนั้น
- ๗. เป็นผู้นำในการวางแผนการปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพ
- ๘. ส่งเสริมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในโรงเรียนและในชุมชนโดยยึดหลัก

และวิธีการประชาธิปไตย

- ๕. ครูเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นและ เข้มแข็งคนหนึ่งในชุมชน
- ๑๐. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชนทั้งในด้านการรักษาความสะอาด อนามัย และเกษตร

หลักการพัฒนาดังนี้หมายถึงการปรับปรุงส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในชุมชนให้สูงขึ้นโดยทั่วกัน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการริเริ่มจัดสร้าง ความเจริญมาสู่ชุมชนของตน การพัฒนาดังนี้เป็นแผนงานร่วมกันระหว่างประชาชน หรือระหว่างประชาชนกับหน่วยราชการต่าง ๆ ดังนั้นจึงอาจจะเป็นแผนงานที่ประกอบไปด้วยโครงการหลายโครงการที่จะทำพร้อมกันได้ในการที่จะยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น

ในการดำเนินงานพัฒนาการท้องถิ่นยึดหลักใหญ่ ๆ ดังนี้

- ๑. ส่งเสริมความริเริ่มและความรับผิดชอบของชาวบ้าน
- ๒. ส่งเสริมชาวบ้านให้ช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ๓. เริ่มโครงการพัฒนาหมู่บ้านจากความต้องการและความสนใจของชาวบ้าน เพื่อ

ประโยชน์ส่วนรวม

- ๔. ชักจูงให้ชาวบ้านพัฒนาหมู่บ้านภายใต้การนำของผู้นำในหมู่บ้าน
- ๕. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้านให้เป็นประโยชน์ในมากที่สุด
- ๖. ช่วยปลุกฝังทัศนคติให้เกิดขึ้นแก่ชาวบ้านว่า ทุกคนมีส่วนร่วมและมีโอกาสในการ

พัฒนาหมู่บ้าน

- ๗. โครงการพัฒนาหมู่บ้านเป็นโครงการที่ทำหลายอย่าง เพื่อนำความเจริญมาสู่หมู่บ้านหลายทางพร้อมกัน

๘. ครูและเจ้าหน้าที่ทำงานร่วมกับชาวบ้าน เพื่อเป็นการให้กำลังใจและปลุกฝังความสนิทชิดเชื้อกับชาวบ้านยิ่งขึ้น

- ๘. โครงการพัฒนาหมู่บ้านควรวัดเพื่อประชาชนและโดยประชาชน
- ๑๐. สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ชาวบ้าน
- ๑๑. เปลี่ยนแปลงทัศนคติของชาวบ้านให้เขาเห็นภัยในสิ่งที่ประโยชน์

งานของโครงการฝึกหัดครูชนบทประกอบด้วยกิจกรรม ๒ ประเภท คือ กิจกรรม
 ในโรงเรียน และกิจกรรมในหมู่บ้าน

กิจกรรมในโรงเรียนได้แก่การปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งในด้านวิธีสอน อุปกรณ์
 การสอนและการใช้แหล่งวิชาในชุมชน การจัดโรงเรียนและบริเวณโรงเรียนให้มีห้องสมุด
 ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องปฐมพยาบาล ชุดอนามัย สร้างส้วมที่ถูกต้องอนามัย จัดสนามเด็กเล่น และ
 จัดให้เด็กโตมีทักษะในการเกษตร

ส่วนกิจกรรมในหมู่บ้าน ได้แก่การแนะนำในด้านการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ จัดตั้ง
 สมาคมยุวกสิกร แนะนำวิธีทำปุ๋ยหมัก การปลูกพืชผักในบริเวณบ้าน แนะนำการทำอุตสาหกรรม
 ในครัวเรือน จัดให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ โดยการทำหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน แนะนำการคัด
 เย็บเสื้อผ้า การปรุงอาหารและการถนอมอาหาร การรักษาความสะอาดบ้านและบริเวณบ้าน
 การจัดบ้านตัวอย่าง และจัดให้มีสหภาพการต่าง ๆ เช่นร่วมงานพิธีการและเทศกาลจัดกีฬา
 และเกมส์ต่าง ๆ คือส่งเสริมการละเล่นของหมู่บ้าน จัดฉายภาพยนตร์หรือภาคหนึ่ง

กิจกรรมดังกล่าวมาแต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งซึ่งแต่ละโรงเรียนและแต่ละหมู่บ้านย่อมมี
 ความต้องการที่จะปรับปรุงโรงเรียนและหมู่บ้านแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม
 ของหมู่บ้านนั้น ๆ ซึ่งจะจัดทำตามความจำเป็น

โครงการฝึกหัดครูชนบทของกรมการฝึกหัดครู ได้จัดทำมาแล้วเป็นปีที่ ๑๕ ปีปัญหาต่างๆ
 ที่เกิดขึ้นก็ได้รับการแก้ไขและได้มีการปรับปรุงวิธีดำเนินการอยู่เรื่อย ๆ ดังจะเห็นได้จากที่
 กรมการฝึกหัดครูได้จัดให้โครงการฝึกอบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์บังคับเขาเรียน (Project
 Head Start) เขามาไว้ในโครงการฝึกหัดครูชนบท ดังจะกล่าวต่อไป

โครงการใหม่ของโครงการฝึกหัดครูชนบทเรียกว่า กิจกรรมฝึกอบรมเด็กก่อนเกณฑ์
 บังคับเรียนของโครงการฝึกหัดครูชนบท (Project Head Start) นี้ได้เริ่มขึ้นในปี

การศึกษา ๒๕๑๐ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- ๑. เพื่อช่วยพัฒนาเด็กในชนบทให้มีความงอกงามทุกด้านตั้งแต่เยาว์วัย โดยเฉพาะด้านสุขภาพอนามัย
- ๒. เพื่อเตรียมเด็กในชนบทให้มีความพร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษา และเป็น การแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่าย
- ๓. เพื่อเผยแพร่แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กในชนบท
- ๔. เพื่อเป็นภาคปฏิบัติของการจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็กในชนบทของสถานฝึกหัดครู

ความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมฝึกอบรมเด็กเล็กนี้ เนื่องจากนักจิตวิทยาและนักการศึกษาตระหนักดีว่า ระยะเวลาของชีวิตเป็นระยะที่สำคัญแก่พัฒนาการของมนุษย์ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ ปัญญาและสังคม พัฒนาการด้านต่าง ๆ เหล่านี้จะเจริญโตเต็มที่เด็กได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่และมีผู้ใหญ่ช่วยในประสบการณ์ที่ดี เด็กที่ขาดโอกาสเช่นนี้มักจะพัฒนาไม่ได้เต็มที่ ก็จะเห็นโทษจากลักษณะต่าง ๆ ของเด็กที่มาโรงเรียน ถ้าเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่รักใคร่กลมเกลียว เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่ทุกซอกทุกยว เด็กจะเป็นคนที่ร่าเริงแจ่มใส สนใจต่อสิ่งแวดล้อม สนใจที่จะเรียนรู้ คำพูดที่พูดก็จะมีความกว้างขวาง เพราะได้เคยฟังและพูดคุยกับผู้ใหญ่อยู่เสมอ เด็กบางคนเงื่องหงอย ขาดความกระตือรือร้น ไม่สนใจและไม่แยแสต่อสิ่งใหม่ ๆ เมื่อเรียนในชั้นสูงขึ้นก็เป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียน ด้วยเหตุนี้ในหลายประเทศจึงเริ่มสนใจที่จะจัดประสบการณ์ที่ดีให้แก่เด็กเล็ก ๆ ซึ่งพ่อแม่มีภารกิจในการประกอบอาชีพ ตลอดจนให้การอบรมแก่พ่อแม่ที่จะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่เด็กที่บ้าน 005720

สถาบันฝึกหัดครู ๒๒ แห่งที่ได้ดำเนินงานด้านนี้ไปแล้วได้รายงานผลงานประจำปีการศึกษา ๒๕๑๑ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครูได้รวบรวมปัญหาต่าง ๆ และเสนอแนวทาง

“ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ” กิจกรรมฝึกอบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ บังคับเรียนของโครงการฝึกหัดครูชนบท เอกสารประกอบการดำเนินงานชั้นเด็กเล็กวัยก่อนเกณฑ์บังคับเรียน ในโครงการฝึกหัดครูชนบท ของสถานศึกษาฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู ๒๕๑๒, หน้า ๔๔ - ๑๗๑ .

ในการแก้ไขดังนี้

๑. การรับเด็กอายุหลายระดับ ปรากฏว่าสถานศึกษารับเด็กอายุต่างกันดังนี้ คือ ๓-๕ ปี ๓ ชั้น - ๖ ปี ๔ - ๖ ปี ๕ - ๖ ปี และ ๕ - ๗ ปี การรับเด็กอายุต่างกันเข้าชั้นเด็กเล็กพร้อมกันทำให้เกิดปัญหาในเรื่องวิธีสอน และจะใช้เวลาสอนก็ปีเด็กจึงจะเขียนและอ่านหนังสือได้

วิธีแก้ปัญหาคือ แบ่งเด็กในชั้นเป็นหลายระดับและสอนตามความพร้อมและวัยของเด็ก ในการรับเด็กครั้งต่อไปควรรับเด็กวัยก่อนเกณฑ์เพียงปีเดียว เมื่อเรียนชั้นเด็กเล็กแล้วก็สามารถต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ในปีต่อไป

๒. การขาดบุคลากร สถานศึกษามีหัตถครูต้องให้บุคลากรไปประจำอยู่ในชนบทอย่างน้อย ๑ ภาคเรียน หรือมีคะแนนดีของกลับมาช่วยงานสถานศึกษาม่างทำให้โรงงานไม่เต็มที และโรงเรียนประถมศึกษาเองก็ขาดครูที่จะดูแลชั้นเด็กเล็กด้วย

วิธีแก้ปัญหาก็ทำได้โดยสถานศึกษาเตรียมนักเรียนฝึกสอนไว้ช่วยประมาณ ๓ - ๔ คน โดยปรุมนิเทศให้ความรู้เรื่องการดำเนินงานชั้นเด็กเล็กเสียแต่เนิ่น ๆ

๓. การจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ผู้ดำเนินงานมีปัญหาว่าจะสอนอย่างไร และใช้เวลาสอนเท่าไร

ได้เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหานี้ โดยแบ่งเด็กเป็นกลุ่มตามอายุ คือ

อายุ ๓ - ๔ ปี จัดกิจกรรมเน้นเรื่องความมีระเบียบ การเคลื่อนไหว การใช้มือ การร้องเพลง การแสดงท่าตามจังหวะ เป็นต้น

อายุ ๓ - ๖ ปี นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว ควรเริ่มกิจกรรมประเภทให้เกิดความพร้อมในคำอ่าน เขียน และเลขคณิต เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ต่อไป สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่นการเล่านิทาน ฯลฯ อาจให้รวมกันได้

๔. การขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเล่นกลางสนามในการส่งเสริมความพร้อม แก้ไขได้โดยประชุมปรึกษาหารือร่วมกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เช่นขอความร่วมมือจากอาจารย์คหกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิชาการศึกษา ฯลฯ โดยให้นักเรียนฝึกสอนทำอุปกรณ์การสอนให้เหมาะที่จะใช้กับชั้นเด็กเล็ก

๕. การขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง เนื่องจากกรมการฝึกหัดครูไม่มีงบประมาณให้สถานศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง เช่น ขอให้ช่วยค่าอาหารกลางวัน ค่าบำรุง ให้อ่างเครื่องแบบ มีชุดนอน แปรงสีพื้น ยาสีฟันอา

ในการแก้ปัญหา นี้ เพื่อมีให้เด็กวัดอุปประสงค์ของกรมการฝึกหัดครูที่ว่าการให้เบิกชั้นเด็กเล็กเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองที่ไม่สามารถอบรมดูแลและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ในสถานของคนที่ สถานศึกษาไม่ควรบังคับในเรื่องเครื่องแต่งกายชุดนักเรียน หรือเงินอุดหนุนใด ๆ ทั้งสิ้น ควรเริ่มงานแต่ในสิ่งที่คนพอจะปฏิบัติได้ไปก่อน แล้วค่อยขยายงานขึ้นตามลำดับ

๖. การจัดหาอาหารกลางวัน ปรากฏว่าอาหารที่สถานศึกษาจัดหาแบบทำอย่างดีที่สุด ซึ่งต้องใช้เงินมาก และขอเก็บเงินจากผู้ปกครอง

แนวทางในการแก้ปัญหา การจัดหาอาหารกลางวันนี้ สถานศึกษาควรเริ่มงานเท่าที่กำลังของตนจะทำได้ ดังนี้

- ให้เด็กนำอาหารมาเอง โรงเรียนช่วยเสริมความงามของบุนิเทศ
- ให้เด็กนำอาหารมาเอง โรงเรียนทำเพิ่ม * อย่างเพื่อเสริมคุณค่าทางอาหาร
- โรงเรียนจัดหาอาหารกลางวันให้สัปดาห์ละครั้ง หรือ ๒ สัปดาห์ต่อครั้ง
- โรงเรียนจัดเป็นอาหารจานเดียวให้ทุกวัน ถ้ามีกำลังพอ
- เมื่อมีกำลังคน กำลังเงินเพิ่มขึ้นจึงค่อยทำให้ดีขึ้นตามลำดับ

โรงเรียนควรชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจตั้งแต่ก่อนจะดำเนินงานว่า การจัดหาอาหารกลางวันนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพียงให้สร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่มีคุณค่าแก่ร่างกาย และให้ผู้ปกครองได้เข้าใจด้วย จะจัดให้เด็กเองได้ถูกต้อง เมื่อผู้ปกครองไม่สามารถทำได้ โรงเรียนก็หาทางช่วยตามลำดับขึ้น ตามสภาพที่พอจะทำได้ มิใช่ให้สถานศึกษาเป็นผู้รับภาระจัดหาอาหารกลางวันเองทั้งหมด ผู้ปกครองก็จะไม่มีบทบาทในการช่วยสร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ให้แก่ลูกหลานของตนได้

๗. การขาดอาหารสำหรับเด็กเล็กโดยเฉพาะ ไม่มีที่ให้เล่นในร่ม ไม่มีที่พักผ่อน

การแก้ปัญหาก็คือ เมื่อโรงเรียนขาดห้องสำหรับเด็กเล็กเป็นสัดส่วน โรงเรียนอาจ เปิดชั้นเพียงครึ่งวันก่อนก็ได้ หรือมีฉะนั้นก็จับบ้านพักนักเรียนเล็กสอนให้เหมาะจะเป็นที่พักผ่อน ของเด็กเล็ก

๔. การเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้าน ปรากฏว่าชาวบ้านมาช่วยดูแลเด็กรับประ- หานอาหารน้อยมาก เพราะชาวบ้านในชนบทของเรายังมีภาระกิจในการประกอบอาชีพเต็มมือ

การแก้ปัญหาก็คือ ฝ่ายโครงการฝึกหัดครูชนบทควรจะหาวิธีจูงใจชาวบ้านเข้ามาร่วม งานด้วย แม้จะเป็นสัปดาห์ละครั้งก็ยังดี และควรประกาศชมเชยผู้ให้ความร่วมมือในโอกาส ที่เชิญผู้ปกครองมาประชุม หรือโดยวิธีที่ประกาศไว้ที่ฝ่ายประกาศซึ่งอาจจะ เป็นแรงจูงใจให้ ชาวบ้านมาร่วมงานด้วย

สรุปว่าการ เปิดชั้นเด็กเล็กของกรมการฝึกหัดครู เป็นงานขยายของการฝึกหัดครูชนบท ชุมชนใดมีฐานะ เศรษฐกิจที่ดีก็อาจให้ความช่วยเหลือ การดำเนินงานก็ราบรื่น ชุมชนใดมีฐานะ เศรษฐกิจไม่สู้ดี ผู้ดำเนินงานก็ต้องจัดทำในสิ่งที่พอจะทำได้ก่อน แล้วค่อยขยายงานขึ้นตาม ลำดับ โดยยึดหลักที่ว่าจำเป็นต้องให้ผู้อื่นมองเห็นผลงานที่โคขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ ก็กว่าท่าครั้ง เทียวไม่ไค้ล็กเล็กไป ซึ่งทำให้ไม่สามารถขยายงานออกไปยังชุมชนใดอีก

เท่าที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นหลักการในการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบท ซึ่งเป็น ภาคทฤษฎี ส่วนภาคปฏิบัตินั้นก็ไค้แก่การฝึกสอนซึ่งเปรียบเสมือนหัวใจของโครงการฝึกหัดครู ไค้มีผู้สนใจและไค้วิจัยเกี่ยวกับการฝึกสอนไว้มาก ซึ่งมีทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ซึ่งจะไค้กล่าวต่อไปดังนี้

ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ Lauby " ไค้ทำการวิจัยโครงการฝึกสอนในโรงเรียนมัธยม ศึกษาที่มหาวิทยาลัย Indiana ในวิทยานิพนธ์ของเขาเรื่อง " An Analysis of the

" Josephine Cecilia Lauby, " An Analysis of the Study Teaching Program in the Secondary Schools at Indiana University , (Thesis Abstract Series, No. 4; Bloomington: School of Education, Indiana University) 1949.

Student Teaching Program in the Secondary Schools at Indiana University " เขาได้ศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกสอน ของมหาวิทยาลัยนี้ โดยส่งแบบ ไปยังอาจารย์นิเทศ์ และครูที่เลี้ยง ผลของการวิจัยพบว่าโครงการฝึกสอนที่มหาวิทยาลัย นั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ฝึก

๑. มอง เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลตลอดจนความเจริญเติบโตของนักเรียน เพื่อจัดและปรับปรุงการสอนของคนให้เข้ากับสภาพนั้น ๆ
๒. ศึกษาร่างและรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ
๓. พัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่น
๔. มีโอกาสวางแผนงานและสร้างบทเรียนประจำวัน
๕. พัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานประจำวันของห้องเรียน
๖. ฝึกหัดชี้แจงแนวทางการเรียนแก่นักเรียน
๗. พัฒนาความสามารถในการแนะนำการ เรียนตามวิธีการประชาธิปไตย
๘. พัฒนาความสามารถของนิสิตในการนำการอภิปรายปัญหาในห้องเรียน
๘. สร้างสภาพการ เรียนในอันที่จะพัฒนาการวิพากษ์วิจารณ์ให้นักเรียน
๑๐. ใ้ระเบียบวิธีสอนหลาย ๆ อย่าง และพัฒนาทักษะในการสอนจนกระทั่งมีความ สามารถทำการสอนตามคำสั่งได้ในสภาพการสอนหลาย ๆ แบบ
๑๑. ฝึกทำการวัดและประเมินผลความเจริญงอกงามของนักเรียน
๑๒. ศึกษเลือกและตีความหมายของผล ตลอดจนการใ้ระเบียบสะสมในการศึกษา นักเรียน และแนะนำความเจริญงอกงามแก่นักเรียน
๑๓. รู้จักแบบเรียน วัสดุอุเทศ์ และอุปกรณ์การสอน โดยเฉพาะในแขนงที่ตนสนใจ
๑๔. แสวงหาทักษะในการนำทฤษฎีทางการศึกษา ที่ใ้เรียนมาแล้วไปใ้ปฏิบัติ
๑๕. มอง เห็นสภาพโรงเรียนและห้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามนโยบาย กำน บบริหาร ตลอดจนการดำเนินงานใ้บรรลุความมุ่งหมายของโรงเรียน
๑๖. พัฒนาปรัชญาชีวิต และปรัชญาทางการศึกษาที่เป็นประชาธิปไตย
๑๗. เรียนรู้ว่าชุมชนและโรงเรียนจะทำงานร่วมกันใ้ได้อย่างไร
๑๘. รู้จักใ้วิทยากรในชุมชนเพื่อประโยชน์ในการ เรียนการสอน

๑๙. ปรารถนาที่จะมีความเจริญงอกงามทั้งในวิชาชีพ และวิชาเฉพาะ
 ๒๐. สามารถควบคุมตนเอง เพิ่มพูนความรู้ในเนื้อหาวิชา เพิ่มทักษะในวิชาชีพของ
 คน จนถึงระดับที่สามารถแนะนำแนวการเรียนแก่นักเรียนใกล้เคียงโดยลำพัง

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ Nelson^{๑๐} แห่งมหาวิทยาลัย Chicago
 ได้กล่าวถึงการศึกษาในชนบทไว้ว่า

การให้การศึกษาแก่ประชาชนในชนบทนั้น มีวิธีการที่แตกต่างกับการให้การศึกษา
 แก่ประชาชนในหัวเมือง ประชาชนในชนบทนั้นมีอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน และอุตสาหกรรม
 บ่อย ๆ ซึ่งกระจายอยู่ตามเมืองเล็ก ๆ และหมู่บ้าน เล็ก ๆ เหล่านี้จะมีสิ่งแวดล้อมที่ต่าง
 กัน ดังนั้นการศึกษาในชนบทจึงต้องการครูและการบริหารที่เข้าใจถึงสภาพของชนบท และทั้งมี
 ความพอใจที่จะทำงานในชนบท นอกจากนี้ยังจะต้องสอดคล้องตามอิทธิพลของชนบทธรรมเนียมประ
 เพณี และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โรงเรียนตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของ
 ชุมชนชน สังคมในชนบทของอเมริกากำลังเปลี่ยนแปลง ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน
 ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องจัดสอนเด็กให้มีการเตรียมตัวเพื่อความสมบูรณ์
 ของชีวิตในอนาคต ซึ่งวัตถุประสงค์นี้จะสำเร็จได้ก็อยู่ที่ครูที่จะออกไปสอนในชนบทเป็นผู้ช่วย
 เหลือแนะนำในแนวทางแก่เด็กใกล้เคียงถูกต้อง และครูที่จะเหมาะสมแก่การสอนในชนบทก็ควร
 ใ้ได้รับการฝึกฝนอบรมสำหรับงานนี้โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของการฝึกหัดครูที่จะผลิต
 ครูประเภทนี้ขึ้นมา

^{๑๐} Lowry Nelson, " The Problems of Rural Education,"
Education in Rural Community The Fifty - First Year Book of the
National Society for the Study of Education Part II. Chicago,
 Illinois : The University of Chicago Press, 1952, p. 2.

ในปี ค.ศ. ๑๙๔๔ Smith " ใ้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกสอน
เรื่อง " Supervisory Conferences in Student Teaching in Campus Elementary
School " โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะค้นหาลักษณะที่สำคัญ ๆ ของการประชุมปรึกษาระหว่าง
อาจารย์นิเทศก์กับนิสิตฝึกสอน เขาได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศก์ • ชุก และ
นิสิตฝึกสอนอีก • ชุก จากผลของการวิจัย ทั้งนิสิตฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์เห็นพ้องต้อง
กันเกี่ยวกับปัญหาการสอน ซึ่งได้แก่

๑. การประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
๒. การประเมินผลความเจริญงอกงามของนิสิตฝึกสอน
๓. การอภิปรายปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล
๔. การชี้แจงการปฏิบัติงานประจำวันของครู
๕. กระบวนการหมุนทวนในห้องเรียน
๖. การอภิปรายเกี่ยวกับวิธีและการวางแผนการสอน

นอกจากนี้เขายังได้พบว่าการประชุมปรึกษากับฝ่ายนิเทศก์ควรมีลักษณะดังนี้

๑. สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองกับนักเรียนฝึกสอน
๒. เริ่มด้วยการบันทึกแบบ positive note และจบลงด้วย positive

note เช่นกัน

๓. การประชุมปรึกษาควรทำต่อเนื่องกันไป ไม่ควรหยุดชะงัก
๔. อาจารย์นิเทศก์ควรมีใจกว้างและเปิดเผยในการอภิปราย
๕. อาจารย์นิเทศก์ควรมีความสม่ำเสมอในการประชุมปรึกษา

" Mary A. Smith, " Supervisory Conferences in Student Teaching
in Campus Elementary Schools," Dissertation Abstract, (Michigan
University) 19:2870, 110,11, 1959

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ Stevens ^{๑๒} ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกสอนในเรื่อง " A Study of Certain Aspects of Elementary Student Teaching Experiences and Supervision in the Program of Teacher Education at the City College of the New York. " การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะค้นหาแนวทางในการปรับปรุงความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศ การฝึกสอนในระดับชั้นประถมศึกษาใน City College แห่งนครนิวยอร์ก โดยทำการประเมินผลโครงการฝึกสอนมาฆาน รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนและการนิเทศการฝึกสอน จากองค์การศึกษาค้นคว้านี้หลายแห่ง แล้วนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการฝึกสอน นอกจากนี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพทางการฝึกสอน Stevens ได้ใช้ให้สเกสสำหรับประเมินสมรรถภาพและได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนฝึกสอน และนำค่าคอมที่ได้อาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับรายงานข้อคิดชมและข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศที่ได้ให้แก่ักเรียนฝึกสอน ๒๐๐ คน จากการศึกษาครั้งนี้ได้ผลดังต่อไปนี้

๑. อาจารย์นิเทศไม่ค่อยคิดชมนักเรียนในคำวิจารณ์ทำงานตามแบบประชาธิปไตย และด้านสุขภาพจิตมากนัก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศควรเอาใจใส่ในเรื่องเหล่านี้ให้มากขึ้น

๒. ครูที่เลี้ยงเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการฝึกสอนซึ่งทางสถาบันฝึกหัดครูควรระคักเลือกอย่างพิถีพิถัน

๓. การเลือกโรงเรียนฝึกสอนและสถานภาพที่เหมาะสมกับนักเรียนฝึกสอนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทบาททั่ว ๆ ไปของครู ให้มีการสอนต่อเนื่องกันและงคเวณหน้าที่ยุทธการ

^{๑๒} Lilian L. Stevens, " A Study of Certain Aspects of Elementary Student Teaching Experiences and Supervision in the Program of Teacher Education at the City College of the City of New York, " Dissertation Abstract, (Michigan University) 17 : 2871, No. 11, 1959

๔. การให้นักเรียนฝึกสอนมีโอกาสได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการสอนเด็ก เป็นสิ่งจำเป็น

๕. นักเรียนฝึกสอนต้องการการแนะนำจากครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ต้องการประชุมปรึกษาร่วมกันกับฝ่ายครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ และควรมีการนิเทศก์ที่ใกล้ชิด

๖. ควรมีการเสนอแนะให้นักเรียนยกเว้นการสอนในภาคค่ำ เพื่อเข้าประชุมทางหลักสูตร และพบปะกับครูปกครอง และศึกษาแหล่งวิทยาในชุมชนนักเรียนฝึกสอนหลายคน ต้องการการฝึกสอนตลอดปี

ค.ศ. ๑๙๔๔ Cooke " ใ้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอน เรื่อง " Quantitative Standards for the Implementation of Qualitative Standards in Student Teaching Programs " Cooke มีวัตถุประสงค์ที่จะตั้งเกณฑ์โครงการฝึกสอนขึ้น เขาได้ออกแบบสอบถามไปยังผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการฝึกสอน โดยถามถึงวิสัยปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดและดำเนินงาน และขอเสนอแนะในด้านการเปลี่ยนแปลงที่เห็นว่าจำเป็นแก่การปรับปรุงโครงการฝึกสอน และได้เสนอมาตรฐานเรียกว่า Quantitative Standard ดังต่อไปนี้

๑. การฝึกสอนแบบเต็มวัน (full time teaching) ควรใช้เวลาอย่างน้อย ๔ สัปดาห์ ถ้าเป็นการฝึกสอนแบบครึ่งวันควรเป็น ๘ สัปดาห์

๒. จำนวนนักเรียนฝึกสอนควรมอบให้อาจารย์นิเทศก์ที่เหมาะสมที่อาจารย์นิเทศก์จะมีเวลานิเทศก์นักเรียนฝึกสอนคนหนึ่ง ๆ อย่างน้อย ๒ ชั่วโมงต่อ ๑ สัปดาห์ สำหรับนักเรียนฝึกสอนแบบเต็มวัน

๓. ครูพี่เลี้ยงควรเป็นผู้มีวุฒิอย่างต่ำปริญญาตรี เคยได้เรียนวิชาเกี่ยวกับการนิเทศก์นักเรียนฝึกสอนมาแล้ว และมีประสบการณ์การสอนที่ใกล้เคียงมาแล้วอย่างน้อย ๒ - ๕ ปี

" Dan Boy Cooke, " Quantitative Standards for the Implementation of Qualitative Standards in Student Teaching Programs, "

Dissertation Abstract, (Michigan University) 20 : 3645, No. 9, 1960

๔. ครูนิเทศก์ในโรงเรียนสาธิตควรได้รับปริญญาโททางการศึกษามาแล้ว เคยเรียนวิชาเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมาหลายวิชา และควรมีประสบการณ์การสอนที่ได้ผลดีมาแล้วอย่างน้อย ๑ - ๕ ปี

๕. ในระดับประถมศึกษาครูที่เลี้ยงคนหนึ่งควรรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนไม่เกินหนึ่งคน สำหรับระดับมัธยมศึกษาไม่ควรรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนเกิน ๒ คนต่อหนึ่งภาคเรียน

๖. ในระดับประถมศึกษาครูที่เลี้ยงไม่ควรรับผิดชอบการนิเทศการสอนนักเรียนฝึกสอนเกินหนึ่งคนในหนึ่งภาคเรียน และไม่ควรถือหนึ่งภาคเรียน

ส่วนในระดับมัธยมศึกษาครูที่เลี้ยงอาจรับนักเรียนฝึกสอนได้ไม่เกิน ๒ คน และไม่ถือ ๑ ภาคเรียน

๗. ควรจัดชั่วโมงสอนให้ครูที่เลี้ยง ใดมีเวลาว่างการสอนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ ชั่วโมง เพื่อจะได้เข้าร่วมประชุมสัมมนา อภิปรายปัญหาแก่นักเรียนฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ของวิทยาไต่

๘. ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจะให้ครูที่เลี้ยง เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกสอนภาคเรียนละ ๑ หรือ ๒ ครั้ง

๙. เนื่องจากครูที่เลี้ยงมีบทบาทที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง จึงควรให้มีการสมมนาคุณแก่ครูที่เลี้ยงด้วย

๑๐. การฝึกสอนเป็นงานที่ทรากคร่า จึงไม่ควรให้มีการเรียนที่สถาบันฝึกหัดครูโดยควรให้ทำหน้าที่ทางการฝึกสอนด้านเดียวเท่านั้น

ในกรณีจัดการฝึกสอนแบบครั้งวันนั้น ควรอนุญาตให้นักเรียนฝึกสอนได้เรียนวิชาการที่สถาบันฝึกหัดครูได้ไม่เกิน ๒ วิชา และจะคงเป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์กับการสอนอย่างใกล้ชิดที่สุด

๑๑. ในระหว่างฝึกสอน นักเรียนฝึกสอนควรจะพักอยู่ใกล้โรงเรียนฝึกสอน

๑๒. นักเรียนฝึกสอนจะคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่ตนไปฝึกสอนอยู่พอสมควร และกิจกรรมนั้น ใด จะเป็นประโยชน์ต่อการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์งานฝึกสอนจริง ๆ

๑๓. นักเรียนฝึกสอนควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบรายงานต่าง ๆ ที่เป็นงานประจำของครูที่เลี้ยงด้วย

๑๔. นักเรียนฝึกสอนที่ฝึกสอนในโรงเรียนใกล้เคียงกัน และต่างระดับกัน ควรจะหาประสบการณ์จากโรงเรียนอื่น ๆ โดยการสังเกตบ้าง

ควรเก็บระเบียบเกี่ยวกับพัฒนาและประเมินผลตนเองของนักเรียนฝึกสอน ในระยะสั้น ๆ ของการฝึกสอน ควรมีรายงานเกี่ยวกับการสังเกตต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนฝึกสอนมีความเข้าใจและทดสอบความสามารถของตนในด้านศิลปะแห่งการสอน นักเรียนฝึกสอนควรจะได้รับคำแนะนำจากครูที่เลี้ยงมากที่สุด และรับผิดชอบเต็มที่แทนครูที่เลี้ยงอย่างน้อย ๕ วันใน สัปดาห์

๑๕. ควรจัดให้นักเรียนฝึกสอนได้มีประสบการณ์ทั้งในระดับ junior high school และ senior high school ถ้าทำได้

ก.ศ. ๑๔๒๒ Brown " ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง " The Functions of the School Principals in Student Teaching Programs " โดยมีความมุ่งหมายที่จะเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ ครูที่เลี้ยงและครูใหญ่ เกี่ยวกับงานและหน้าที่ของครูใหญ่ที่มีต่อโครงการฝึกสอน เขาได้ส่งแบบสอบถามซึ่งบรรจุหน้าที่ ๓๔ อย่างของครูใหญ่ไปยังอาจารย์นิเทศก์ ๔๔ คน ครูใหญ่ ๕๗ คน และครูที่เลี้ยง ๓๑๔ คน จากผลการวิจัยพบว่า

๑. อาจารย์นิเทศก์ ครูที่เลี้ยง และครูใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของครูใหญ่ในโครงการฝึกสอนแตกต่างกันไปมาก

๒. อาจารย์นิเทศก์ ครูที่เลี้ยง และครูใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่คานการฝึกสอนของครูใหญ่แตกต่างกันไป

๓. อาจารย์นิเทศก์ และครูที่เลี้ยงไม่เห็นว่าการใหญ่ได้ทำงานในหน้าที่เกี่ยวกับการฝึกสอนเท่าที่เห็นว่าควรทำ

" Lawson James Brown, " The Functions of the School Principals in Student Teaching Programs, " Dissertation Abstract, (Michigan University) 23 : 4239, NO. 11, 1962

๔. ส่วนครูใหญ่ มีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความเหมาะสมของหน้าที่ทั้งกล่าว ในแบบสอบถาม และการปฏิบัติงานนั้นจริง ๆ

๕. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหน้าที่ครูใหญ่ และการปฏิบัติงานจริง ๆ ในหมู่ครูใหญ่ไม่แตกต่างกันมากเท่าหมู่อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงที่มีความเห็นแตกต่างกัน

ก.ศ. ๔๔๖๖ Bernado " ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง

" Cultural Backgrounds of Students and Cooperating Teachers as Related to Attitudes Toward Children, Problems of Student Teaching and Achievement of Student Teachers," จุดมุ่งหมายเพื่อจะทราบว่าทัศนคติทางวัฒนธรรมของครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอน จะมีความสัมพันธ์กับ ๑. ทัศนคติที่มีต่อเด็ก ๒. คอปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง และ ๓. สมดุลชั้นของนักเรียนฝึกสอนเพื่อคอบปัญหา นี้ เขาได้ส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว การศึกษา และกิจกรรมในวัยรุน ไปยังนักเรียนฝึกสอน และครูพี่เลี้ยง ๒๕ คู่ ซึ่งกำลังทำงานอยู่ด้วยกันในโรงเรียนในรัฐ - เพนซิลวาเนีย เขาพบว่า จะมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างนักเรียนฝึกสอนกับครูพี่เลี้ยง ถ้าหากว่าบุคคลทั้งสองฝ่าย มีทัศนคติทางวัฒนธรรมแตกต่างกันมาก และครูพี่เลี้ยงเป็นจำนวนมากรายงานว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาระหว่างบุคคล นี้ก็หมายความว่าในกรณีนี้นักเรียนฝึกสอนมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมจากครูพี่เลี้ยงมาก ก็เป็นการยากที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เขาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เพื่อให้ให้นักเรียนกับครูพี่เลี้ยงสามารถเข้าใจกันได้ง่าย ทางสถาบันฝึกหัดครูควรพิจารณาเลือกครูพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกสอนที่มีทัศนคติทางวัฒนธรรมใกล้เคียงกันที่สุดให้ไม่ทำงานร่วมกัน หรือมีฉันทานทางสถาบันฝึกหัดครู ก็ควรจะจัดสัมภาษณ์บุคคลทั้งสองพวกนี้ให้เข้าใจกัน

๑๕

Rose Ann Bernado, " Cultural Backgrounds of Students and Cooperating Teachers as Related to Attitudes Toward Children, Problems of Student Teaching and Achievement of Student Teachers," Dissertation Abstract, (Michigan University) 23 : 3791, No. 10, 1963

ให้ เพื่อป้องกันมิให้มีปัญหาถึงกล่าวเกิดขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

ในประเทศไทย มีผู้สนใจงานการฝึกหัดครูทั้งในหัวเมืองและในชนบท และใ้ทำการศึกษาวิจัยซึ่งพอจะนำมาเสนอไว้ดังต่อไปนี้

ในเรื่องการฝึกสอนนี้บุคคลที่อยู่ใกล้ซึ่คนักเรียนฝึกสอนมากที่สุดก็คือครูที่เลี้ยง ทั้งนี้จึงมีความจำเป็นที่ครูที่เลี้ยงจะต้องเข้าใจหน้าที่ของตนที่มีต่อนักเรียนฝึกสอน *๖ การเตรียมสภาพรับนักเรียนฝึกสอนที่ครูที่เลี้ยงจะต้องกระทำคือ แจ้งให้นักเรียนในชั้นทราบล่วงหน้าว่าจะมีครูใหม่มาอีกคนหนึ่ง ซึ่งหมายถึงนักเรียนฝึกสอน ครูใหม่เป็นผู้ทำงานร่วมกับครูที่เลี้ยง และครูที่เลี้ยงก็มีความยินดีที่จะมีครูมาช่วย

ครูที่เลี้ยงควรจะต้อนรับนักเรียนฝึกสอนอย่างอบอุ่น เมื่อนักเรียนฝึกสอนเข้าไปในชั้นแล้ว ครูที่เลี้ยงก็แนะนำให้นักเรียนรู้จักและสนใจครูใหม่

นิสิตฝึกสอนควรจะไ้มีโอกาสพบปะกับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกสอนและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว ในโอกาสนี้ควรแนะนำให้เขาทราบและเข้าใจถึงระเบียบข้อบังคับงานประจำต่าง ๆ ของโรงเรียนและอื่น ๆ

สิ่งที่นิสิตฝึกสอนควรจะไ้รับจากครูที่เลี้ยงก็คือ

- ๑. การให้ความเป็นมิตร และความช่วยเหลือ
- ๒. การต้อนรับในฐานะที่นิสิตฝึกสอนมาช่วยทำประโยชน์
- ๓. สร้างบรรยากาศที่ทำให้นิสิตฝึกสอนรู้ว่า เขาเป็นผู้ร่วมงานที่สำคัญคนหนึ่ง
- ๔. ใ้มนิสิตฝึกสอนเข้าใจว่า การวางตัวในฐานะส่วนตัวและฐานะที่เป็นครู ควรเป็นอย่างไร
- ๕. สนับสนุนใ้มนิสิตฝึกสอนมีส่วนร่วมในการงาน หรืองานรื่นเริงในโรงเรียนและในวงสังคม

*๖ คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย " หน้าที่ของอาจารย์ช่วยฝึกสอน," ข้อแนะนำในการฝึกสอน , ๒๕๐๗, หน้า ๑๔ - ๑๕ .

๖. ให้กำลังใจสนับสนุน ชมเชยในผลงานของเขา แม้จะมีการติ๊กให้เขาเห็นว่า
เป็นการดีเพื่อถ้อยประโยชน์

๗. ช่วยให้คุณเคยกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งโรงเรียน บุคคลในโรงเรียน
อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ

๘. อธิบายถึงวางแผน ความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน

๙. ให้ทราบถึงนโยบายและวิธีการที่จะปกครองนักเรียน

๑๐. ให้เข้าใจถึงอำนาจหน้าที่ในการ เป็นครู

๑๑. ให้ความช่วยเหลือในปัญหาที่เกี่ยวกับนักเรียน

๑๒. ช่วยให้อุทิศความสำคัญในเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่ง

จำเป็นสำหรับโรงเรียนและครู

๑๓. ช่วยให้อุทิศนักเรียนแต่ละคน

๑๔. ให้อุทิศวิสัยปฏิบัติเกี่ยวกับการชากเรียน และการประพฤติของนักเรียน

๑๕. อธิบายให้นิสิตรู้ว่าเขาควรจะต้องสังเกตจกทำการปฏิบัติงานของครูที่เลี้ยง และ

เข้าใจถึงเหตุผลในสิ่งที่ได้กระทำไป

๑๖. ให้ทราบถึงแหล่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีใช้อุปกรณ์นั้น

๑๗. ให้อุทิศทำรายงาน

๑๘. ให้อุทิศวิธีแบ่งนักเรียนเป็นหมวดหมู่ให้เหมาะสม

๑๙. ช่วยอธิบายถึงหลักการสอน และการปฏิบัติตน

๒๐. สอนให้อุทิศวิทยาที่เกี่ยวกับเด็กที่สอนและเกี่ยวกับการสอน

๒๑. ให้อิสระแกมนิสิตในการที่จะปรับปรุงกิจการต่าง ๆ

๒๒. ให้นิสิตฝึกสอนรู้ถึงความสำคัญที่จะสร้างความก้าวหน้าให้แก่อาชีพครู

๒๓. แนะนำหนังสือและคู่มือต่าง ๆ ที่ช่วยให้เป็นครูที่ดี

๒๔. อธิบายถึงความสำคัญของความสัมพันธ์กับวงสังคม

๒๕. ช่วยในการวางโครงการสอนและการวัดผลการสอน

๒๖. ช่วยในการวัดความเจริญของ เด็กทุก ๆ ทาง

๒๗. ช่วยในการเตรียมการสอน การปกครองและการวัดผลงานของเด็ก

๒๔. ช่วยในการเป็นผู้นำจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ
๒๕. ช่วยให้นิสิตฝึกสอนรู้จักพิจารณาตนเองว่าดีหรือบกพร่องอย่างไร
๓๐. มีการประชุมปรึกษากันบ่อย ๆ เพื่อพิจารณาถึงผลงานของนิสิตฝึกสอน

ท.ศ. ๒๕๐๒ สุทิน ฉินโธม^{๓)} ทำการศึกษาในวิทยานิพนธ์ปริญญาตรี เรื่อง " การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ค่ออาชีพครู " โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนฝึกหัดครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ

๑. สภาพของนักเรียนก่อนมาเป็นนักเรียนฝึกหัดครู
๒. ความต้องการของนักเรียนในขณะศึกษาอยู่
- ๓.ทัศนคติที่นักเรียนมีต่ออาชีพครู
๔. ความต้องการของนักเรียนเมื่อจบการศึกษาแล้ว

ผลของการสำรวจพบว่า นักเรียนส่วนมากได้รับทุนจากจังหวัด นักเรียนมีความรู้ทางด้านวิชาการใกล้เคียงกัน นักเรียนมีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษน้อยกว่าวิชาอื่น ๓ ใน ๔ ของนักเรียนทั้งหมดได้รับความรู้จากการสอนของครูในห้องเรียน และ ๑ ใน ๔ ของนักเรียนได้รับความรู้จากเอกสาร นักเรียนไม่มีความรู้พิเศษนอกเหนือจากวิชาในหลักสูตร นักเรียนส่วนมากรักอาชีพครูและต้องการเป็นครูในโรงเรียนรัฐบาล นักเรียนส่วนมากต้องการศึกษาค้น

นอกจากนี้ผู้สำรวจยังได้ขอเสนอแนะว่า นักเรียนฝึกหัดครูควรได้รับความรู้พิเศษนอกเหนือจากในหลักสูตร เพราะมีความจำเป็นต่ออาชีพครู สถาบันฝึกหัดครูควรจะมีพิมพ์เอกสารเผยแพร่ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ครูในโรงเรียนเหล่านั้นมีโอกาสได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

^{๓)} สุทิน ฉินโธม , " การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนที่มีต่ออาชีพครู , " วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๒.

ท.ศ. ๒๕๐๕ เสาวภา วงษ์สิทธิ์ " ใ้ทำการค้นคว้าและรวบรวมเรื่องโครงการ
ฝึกหัดครูชนบทในวิทยาลัยครู และโรงเรียนฝึกหัดครูส่วนภูมิภาค (ท.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๐๓)
โดยมีวัตถุประสงค์จะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมงาน การวางแผนงาน วิธีดำเนินงาน
งานตามโครงการฝึกหัดครูชนบท ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานตามโครงการ สาเหตุของ
ปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาเหล่านั้น นอกจากนี้ยังได้หาแนวทางในการปรับปรุงการกำ-
เนินงานให้โดยลดความความมุ่งหมาย ผู้เขียนได้ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามโครงการฝึก
หัดครูชนบทให้โดยลัดคั้งนี้

ก. คำนักเรียนฝึกสอน

ในเรื่องการสอนนักเรียนฝึกสอนควรมีโอกาสได้สังเกตการสอนของครูและ
งานของโรงเรียน นักเรียนควรรับฟังคำแนะนำของคณะครู และผู้นิเทศก์การสอน ควรจะได้
เรียนรู้งานต่าง ๆ จากประสบการณ์ของคณะครู นักเรียนควรจะได้ร่วมงานกับคณะครูและผู
นิเทศก์การสอน

ในสัปดาห์ที่สองของการฝึกสอน นักเรียนฝึกสอนควรได้ออกปฏิบัติงานในการ
พัฒนาหมู่บ้าน

นักเรียนฝึกสอนควรจะต้องเตรียมบทเรียน ทำรายงานถึงผลการสอนและผล
การปฏิบัติงานของตน เมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นนักเรียนฝึกสอนจะต้องรีบปรึกษาครูใหญ่และ
อาจารย์นิเทศก์ทันที

เกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของนักเรียนฝึกสอน ทางโรงเรียนและนักเรียน
ฝึกสอนควรจัดและรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้คืออยู่เสมอ ควรจัดให้มีบรรยากาศที่จะช่วย
ให้เด็กงอกงามทางสังคมและอารมณ์ นักเรียนฝึกสอนควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้
ตลอดเวลา ควรรู้จักเด็ก และสภาพทางบ้านของเด็ก เพื่อร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไข
ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น นักเรียนฝึกสอนควรให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการส่งเสริมสวัสดิการ

๒๕ เสาวภา วงษ์สิทธิ์, " โครงการฝึกหัดครูชนบทในวิทยาลัยครูและโรงเรียน
ฝึกหัดครู ส่วนภูมิภาค (ท.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๐๓)," วิทยานิพนธ์ คุุศาสตรบัณฑิต คณะครู-
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕.

ของโรงเรียน และควรทำหน้าที่เป็นเสมือนหน่วยหนึ่งของสังคมนั้น

ข. **ค่านครูใหญ่และครูที่เลี้ยง**

บุคคลทั้ง ๒ ฝ่ายนี้คงจะมีความเข้าใจในความมุ่งหมายของการฝึกสอน เช่น ใ้หนักเรียนฝึกสอนมีความสามารถในการสอนนักเรียน มีความสามารถในการทำงานร่วมกับชาวบ้าน และได้มีโอกาสเรียนรู้งานในหน้าที่ของครู โดยใ้หนักเรียนฝึกสอนอยู่ในความดูแลของครูที่มีประสบการณ์ และใ้ทำงานง่าย ๆ ในระยะแรกเมื่อสามารถรับผิดชอบได้ จึงเพิ่มปริมาณงานและความยากขึ้น

ค. **ทางค่านอาจารย์ที่เทศกการสอน** ควรใ้ความร่วมมือในค่านการประสานงานของโรงเรียนฝึกสอนกับหน่วยงานอื่น ๆ ช่วยสนับสนุนการใ้เรียนการสอนของโรงเรียนฝึกสอนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการประชุมครูของโรงเรียนฝึกสอน ร่วมปฏิบัติงานกับพัฒนากร กรรมการหมู่บ้านและคณะครู ช่วยใ้ค่านแนะนำแก่นักเรียนฝึกสอนและครูในการปฏิบัติการสอนและงานทั่วไป

ท.ศ. ๒๕๐๕ จำเรียง ภาวิจิตร และ เฉลิมศรี ชรรมนบุตร " ใ้สำรวจความก้าวหน้าของโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัย และโรงเรียนฝึกหัดครู ๑๔ แห่ง ตั้งแต่กันยายน ๒๕๐๔ ถึงกันยายน ๒๕๐๕ พบว่าวิทยาลัยครูและโรงเรียนฝึกหัดครูทั้ง ๑๔ แห่งต่าง ใ้ใจใ้วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกหัดครูชนบทเป็นอย่างดี แต่การวางแผนค่านเป็นงานแตกต่างกันตามสภาพของสิ่งแวดล้อม ความความจำเป็น ความต้องการของประชาชนและทรัพยากรในชุมชนนั้นด้วย ส่วนในค่านการสอนนั้นควรเพิ่มภาคปฏิบัติในวิชาต่อไปนี้คือ การเกษตร โภชนาการ อนามัย และการพัฒนาจิตนิสัย และอุปนิสัยที่ดี แก่นักเรียนฝึกหัดครูด้วย นอกจากนี้ควรจัดหอพักของนักเรียนฝึกสอนใ้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนใ้การอบรมครูในโรงเรียนฝึกสอนโดยขอความร่วมมือจากรัฐบาล และยูนิเซฟ ควรขอความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดสถานที่พักนอน และเครื่องใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านใ้หนักเรียนฝึกสอน

" จำเรียง ภาวิจิตร และ เฉลิมศรี ชรรมนบุตร, " สํารวจความก้าวหน้าของโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครู และโรงเรียนฝึกหัดครู ๑๔ แห่ง ตั้งแต่กันยายน ๒๕๐๔ ถึงกันยายน ๒๕๐๕ ; หน่วยศึกษานิเทศก กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๐๖ .

ความสมควร และนักเรียนฝึกสอนควรได้รับการส่งเสริมให้ทดลองปฏิบัติในชั้นการสอน และ
การพัฒนาหมู่บ้าน

ส่วนอุปสรรคของการปฏิบัติงานตามโครงการก็ได้แก่การคมนาคมในหมู่บ้านไม่สะดวก
ไม่มีถนน และน้ำท่วมในฤดูน้ำ นอกจากนี้ยังขาดวัสดุที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

พ.ศ. ๒๕๐๖ วิฑูรย์ บุญวานิช ^{๒๐} ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง " การสำรวจ
ทัศนคติของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีค่อนิสิตฝึกสอน " โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์
ช่วยฝึกสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ที่คณะครุศาสตร์ส่งนิสิตออกไปฝึกสอน เพื่อทราบทัศนคติและ
ข้อคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีค่อนิสิตฝึกสอนในชั้นการสอน การจัดห้องเรียน วินัย
การปกครองชั้น มนุษยสัมพันธ์ มุคลิกภาพ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของอาจารย์
ช่วยฝึกสอนที่มีค่อนิสิตฝึกสอน ได้พบว่า ตามความคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอน นิสิตฝึกสอน
ยังบกพร่องในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- ๑. ชั้นการสอน นิสิตใช้ภาษาที่เข้าใจยาก ไม่รู้จักใช้คำถามของนักเรียนให้
เป็นประโยชน์ต่อการสอน นิสิตไม่รู้จักเลือกและคัดเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสม
 - ๒. ชั้นการปกครองชั้น นิสิตไม่รู้จักจัดห้องเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
ไม่เอาใจใส่ต่อความสะอาดและสุขลักษณะของห้องเรียน ไม่เอาใจใส่ต่อความประพฤติของ
นักเรียน
 - ๓. ชั้นมนุษยสัมพันธ์ นิสิตยังอ่อนต่อการยอมรับคำวิจารณ์จากคนอื่น และไม่มี
ความสามารถในการทำงานกับบุคคลอื่น
 - ๔. ชั้นอาชีพ นิสิตไม่มีความเชื่อมั่นว่าอาชีพครูเหมาะสมกับตัวเอง
- ในส่วนคิของนิสิตได้แก่ มีความขยันในการสอน มีความรู้เนื้อวิชาดี มีบุคลิกภาพ
ดี สุขภาพอนามัยแข็งแรง มีความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของนักเรียน

^{๒๐} วิฑูรย์ บุญวานิช , " ทัศนคติของอาจารย์ช่วยฝึกสอนค่อนิสิตฝึกสอน คณะ
ครุศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๖ " , วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๖

นอกจากนี้เขายังได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า นิสิตฝึกสอนควรได้รับการปรับปรุงในเรื่องวิธีสอน การปกครองชั้น การวางตัวให้เหมาะสมกับการเป็นครู ควรมีนุชนสัมพันธ์ที่ดีและนิสิตควรเชื่อว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ดีและมีนัย

พ.ศ. ๒๕๐๔ จิต ฤทธิไชยสง ^{๒๑} ได้ทำการสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท โดยผลดังนี้

๑. นักเรียนฝึกหัดครูมีทัศนคติต่อการฝึกหัดครูชนบทไปในทางดี และเมื่อสอนเสร็จแล้วก็มีทัศนคติที่ดียิ่งขึ้น

๒. เทพ อาชีพของนิสิตสามารถ และจำนวนชั่วโมงที่นักเรียนฝึกสอนในชั้นเรียนไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูต่อโครงการสอนแตกต่างกัน

๓. การเตรียมการออกฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทควรจะทำให้มีการประเมินทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียนและหน้าที่ของโรงเรียนฝึกสอนเป็นเวลาดังกล่าวก่อนออกฝึกสอน และควรจัดให้มีการอภิปรายปัญหาและผลงานของนักเรียนฝึกสอนรุ่นก่อนเป็นกลุ่มระหว่าง ครูที่เลี้ยง ครูใหญ่ อาจารย์วิทยนิเทศ์ และนักเรียนฝึกสอน

๔. การดำเนินงานของโครงการ ควรคำนึงถึงความสำคัญของสิ่งต่อไปนี้

- ให้โรงเรียนฝึกสอนเป็นศูนย์กลางของชุมชน
- โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกัน
- ควรให้โรงเรียนและชุมชนเจริญไปพร้อม ๆ กัน
- การปรับปรุงชนบทจะสำเร็จได้คงอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายประเภท

๕. วิธีดำเนินงานของโครงการ ควรทำตามลำดับขั้นคือ

- ศึกษาและสำรวจชุมชนเพื่อทราบปัญหา และความต้องการ แล้วจึงวางโครงการเพื่อดำเนินงาน

^{๒๑} จิต ฤทธิไชยสง , " ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ที่มีต่อการสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท , " วิทยุธานีพนธ์ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร , ๒๕๐๔ .

- ประสานงานทางกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งร่วมกันทำ
อยู่หลายฝ่าย
- จัดโรงเรียนให้เป็นแบบโรงเรียนชุมชน
- ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร
- จัดให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่
- ใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ และ ไซตทัศน์อุปกรณ์

ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูชนบท มีดังนี้

๑. ควรจัดให้มีแผนงานระยะยาวเพื่อปรับปรุงโรงเรียนและหมู่บ้าน เพื่อให้
นักเรียนฝึกสอนแต่ละรุ่นได้ดำเนินงานต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

๒. ครูที่เลี้ยงควรควบคุมดูแลนักเรียนฝึกสอนให้สอนทันประมวลการสอนของแต่ละ
ภาคเรียน และแนะนำให้นักเรียนฝึกสอนรุ่นหลังสอนต่อเนื่องและสัมพันธ์กับรุ่นแรก

๓. การนิเทศการฝึกสอนนอกจากจะมีอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
นี้ สถาบันฝึกหัดครูควรจัดอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาออกไปช่วยนิเทศร่วม
ควบคุมความเหมาะสม

๔. อาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยงควรปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด
เพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้การนิเทศการฝึกสอนดำเนินไปควบคู่ไม่ขัดแย้งกัน

๕. สถาบันฝึกหัดครูควรจะเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนฝึกสอนเป็นพิเศษในด้าน
สวัสดิการ เกี่ยวกับบ้านพัก อาหารการกิน ความเจ็บไข้ ความปลอดภัย และปัญหาทางการเงิน
ของนักเรียนฝึกสอน

๖. ควรจัดให้นักเรียนฝึกสอนได้ฝึกสอนในชั้นเรียนระหว่าง ๔ - ๑๕ ชั่วโมงเป็น
อย่างมาก และคนหนึ่งไม่ควรสอนเกิน ๓ วิชา ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาเตรียมการสอน
ในชั้นมากกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน

๗. ควรเน้นเรื่องการสอนในชั้นมากกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน

๘. ในระหว่างฝึกสอนควรจัดให้มีการประชุมรายงาน และอภิปรายปัญหาการสอน
การพัฒนาหมู่บ้าน และปัญหาอื่น ๆ ทุกสัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและส่งเสริมงานที่ทำ
ได้อยู่แล้ว

๘. ควรใช้แรงงานนักเรียนฝึกสอนเพื่อพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้าน

๑๐. หน่วยฝึกสอนที่ใดที่ใดพัฒนาตามโครงการไปพอสมควรแล้ว ควรจะเปลี่ยนไปที่ใหม่บ้าง

พ.ศ. ๒๕๐๔ ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา ^{๒๒} ได้ทำการวิจัยเรื่อง " บทบาทของ
อาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อการฝึกสอน " เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอน
เกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูและบทบาทของเขาเอง และสำรวจปริมาณความช่วยเหลือที่
อาจารย์ช่วยฝึกสอนได้ให้แก่โรงเรียนหรือนิสิตฝึกสอนที่อยู่ในความดูแลของเขา เพื่อค้นหา
ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทตามความคิดเห็นและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ๆ ของอาจารย์ช่วยฝึก
สอน รวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่อาจารย์ช่วยฝึกสอนประสบ ตลอดจนความช่วยเหลือที่
อาจารย์ช่วยฝึกสอนต้องการจากสถาบันฝึกหัดครู

ผลของการวิเคราะห์พบว่า อาจารย์ช่วยฝึกสอนมีความเข้าใจในโครงการฝึกสอน
เป็นอย่างดี เขาได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่นักเรียนและนิสิตฝึกสอนในต่าง ๆ
ค่อนข้างมาก ตามความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์ช่วยฝึกสอนได้ทำในระดับ
ปานกลางบ้าง ในระดับน้อยบ้าง บทบาทตามความคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอนจึงไม่
สัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนเป็นส่วนใหญ่ อาจารย์ช่วยฝึกสอนต้องการการประ
สานงานกับอาจารย์นิเทศก์ ต้องการใ้รับบริการทางสัตหัตสศึกษา และต้องการอุปกรณ์การ
สอนจากนักเรียน และนิสิตฝึกสอนและจากสถาบันฝึกหัดครู

ในเรื่องข้อเสนอแนะ เสนอว่า สถาบันฝึกหัดครูควรหาทางร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดกับ
โรงเรียนฝึกสอน พิจารณาเลือกเฟ้นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นอาจารย์ช่วยฝึกสอน และยินดี
จะทำงานร่วมกับนักเรียนหรือนิสิตฝึกสอน ควรจะได้อธิบายชี้แจงให้อาจารย์ช่วยฝึกสอนเข้าใจ
ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของเขา

โรงเรียนฝึกสอนควรมองเห็นความสำคัญของตนในการฝึกสอน และควรให้ความร่วม
มือเป็นอย่างดี โดยสนับสนุนและเปิดโอกาสให้อาจารย์ช่วยฝึกสอนได้ทำงานค่านี้อย่างเต็มที่

^{๒๒} ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา, " บทบาทของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อการฝึกสอน, "
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,

อาจารย์ช่วยฝึกสอนควรมองเห็นความสำคัญของคนที่มีการฝึกสอน และควรศึกษา และปรับปรุงตนเองทั้งในด้านการสอนและด้านการทำงานร่วมกับนักเรียนหรือนิสิตฝึกสอน

นักเรียนและนิสิตฝึกสอนควรมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานและพยายามแสวงหา ประสบการณ์ให้ไ้ไ้มากที่สุด

พ.ศ. ๒๕๐๔ มังกร นาติประชา ^{๒๓} โค้วาวิทยานิพนธ์เรื่อง " ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนที่มีต่อโครงการฝึกหัดครูชนบท ในจังหวัดพระนครและธนบุรี " ผลของการค้นคว้าพบว่า

ก. คำนนักเรียนฝึกสอน ส่วนใหญ่อยู่ในชนบท บิคามารคามมีอาชีพเป็นชาวนา ชาวสวน ความรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนระหว่าง ๗๐ - ๗๕

นักเรียนส่วนมากสมัครในไปสอนในชนบท ความความเห็นของนักเรียนฝึกสอน ผู้ที่จะไปสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทควรมีประสบการณ์ในชีวิตชนบทมาก่อน

ข. คำนโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครู นักเรียนต้องการให้สถานฝึกหัดครู ช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์การสอนเครื่องใช้ในบ้านพัก และคำแนะนำจากอาจารย์ในเทศก์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ค. คำนโรงเรียนฝึกสอน นักเรียนฝึกสอนมีความเห็นว่า ครูที่เลี้ยงมีความรับผิดชอบที่ปานกลาง และหน่วยราชการอื่นมีความเข้าใจในโครงการฝึกหัดครูดี และทางราชการให้ความร่วมมือดี

นักเรียนฝึกสอนต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยราชการอื่น ในการพัฒนาหมู่บ้าน และแนะนำประชาชนเกี่ยวกับความร่วมมือในการปฏิบัติงานพัฒนาหมู่บ้าน

โค้วาให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ ควรปรับปรุงบ้านพักของนักเรียนฝึกสอน ให้การอบรมนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูชนบทก่อนออกฝึกสอน เพิ่มจำนวนอาจารย์ในเทศก์ ให้มากขึ้นเพื่อจะได้มีเวลาต่อการสอนมากขึ้น ควรจัดหาอุปกรณ์การสอนให้แก่แก่นักเรียนฝึกสอน

^{๒๓} มังกร นาติประชา, " ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนต่อโครงการฝึกหัดครูชนบทในจังหวัดพระนครและธนบุรี ", วิทยานิพนธ์, ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๔

อาจารย์พิเศษควรให้ความร่วมมือแก่นักเรียนในการวางแผนงาน และช่วยจัดสวัสดิการด้านการเงินให้แก่ นักเรียนฝึกสอน

โรงเรียนฝึกสอนควรแก้ไขระเบียบข้อบังคับบางประการ และปรับปรุงห้องเรียนและสนามเด็กเล่น ครูที่เลี้ยงควรให้ความร่วมมือแก่นักเรียนฝึกสอนมากขึ้น